

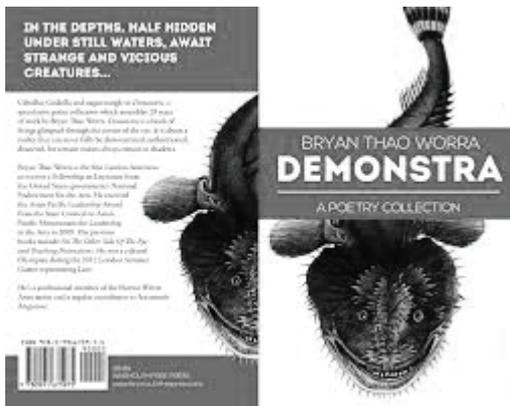
นักเขียนลาว พลัดถิ่น

เมื่อเอ่ยถึงนักเขียนจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อนบ้านใกล้เรือนเคียงของไทย นักอ่านและชาวไทยหลายคนคงเคยอ่านผลงานของนักเขียนจากเพื่อนบ้านแห่งนี้ผ่านตากันมาพอสมควร อย่างน้อยที่สุดย่อมรู้จักชื่อเสียงเรียงนามของนักเขียนลาวจากเวทีการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ซึ่งผลงานบางเล่มมีการแปลเป็นภาษาไทยและผู้สนใจเข้าอ่านข้อมูลของนักเขียนซีไรต์ลาวจากเว็บไซต์ <http://seawrite.com>

นักแปลคนสำคัญที่ทำให้ชาวไทยได้อ่านงานแปลของนักเขียนจากลาวคือ ปราโมทย์ ในจิต เจ้าของนามปากกา “จินตริย์” ผู้แปลวรรณกรรมลาวหลายเรื่อง ทั้งที่ได้รับรางวัลซีไรต์และที่เขาสนใจส่วนตัว เพื่อเป็นสะพานให้ชาวไทยได้อ่าน อาทิ เรื่องสั้นชุด “ข้าวเหนียวกับปลาแดก” ของ นิติ ไชยะแสง เป็นเรื่องสั้นๆ ตลกๆ เกี่ยวกับผี ผู้แปลใช้นามปากกาว่า “แมงอย่างขึ้น” ต่อมาเขาแปลงานเขียนของ บุนทะนอง ชมไชฝน เรื่อง “กระดูกอเมริกัน”, งานของ อุทิน บุนยาวง, “ขึ้นใหม่ผืนเก่าๆ” ผลงานของ โอิทอง คำอินฐ รวมถึง “ไฟดับไม่สิ้นแสง” นวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนของลาวประจำปี 2009 ผลงานของ ส. สิ้นนทอง

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังค้นพบข้อมูลจากหนังสือเกี่ยวกับวรรณกรรมลาวซึ่งมีการแปลเป็นไทย และได้ซื้อเก็บไว้อ่านจำนวนสองเล่มได้แก่ รวมเรื่องสั้นเยาวชนลาวยุคใหม่ แปลจากภาษาลาวโดย สันติสุข โสภณศิริ งานเขียนเล่มนี้มาจากหนังสือรวมเรื่องสั้นของลาว ในชื่อ “ปาก่อโลพา” หรือ ปลาช่อนโลกมาก เป็นงานเขียนของนักเขียนลาวนาม อุทิน บุนยาวง และเป็นหนึ่งในหนังสือของโครงการแปรรูปวรรณกรรมเพื่อนบ้าน ของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ในคำนำที่เขียนโดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เมื่อ พ.ศ. 2530 ตอนหนึ่งเขียนเอาไว้ว่า

“ปลาซ่อนโลกมาก เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้น สำหรับเยาวชนจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ล.) พุดง่ายๆ ก็คือเป็นหนังสือสำหรับเด็กสมัยภายหลัง “การปลดปล่อย” ของลาว จัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2522) โดย “สำนักพิมพ์จำหน่าย สปป.ลาว” พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งชาติในครั้งแรก 10,000 เล่ม และได้ข่าวว่ากำลังจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 3 ในระยะนี้ ก็นับได้ว่ามีจำนวนพิมพ์จำหน่ายสูงมากที่สุดทีเดียว (หากจะเทียบจากจำนวนประชากรลาวซึ่งมีเพียง 3 ล้าน 7 แสนคนเท่านั้นเอง และก็ยังมีความไม่รู้หนังสืออยู่สูงมาก)...เรื่องสั้นที่รวมอยู่ในชุด ปลาซ่อนโลกมาก มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 10 เรื่อง แต่เรื่องสุดท้ายคือ “แม่ค้าน้อยเปลี่ยนใจ” นั้นเป็นผลงานของ “ดวงจำปา” นักเขียนสตรีที่ทำงานร่วมกับอนุทินหลายครั้ง “ดวงจำปา” เคยเป็นบรรณาธิการของหนังสือวันนะสิน (วรรณศิลป์) ซึ่งเป็นวารสารรายเดือนของกระทรวงวัฒนธรรม (ลาว) พิมพ์มาจนถึงบัดนี้ได้ 8 ปีแล้ว “ดวงจำปา” นอกจากจะเขียนเรื่องสั้นก็ยังเป็นนักแปลอีกเช่นกัน ครั้งหนึ่งก็เคยแปลเรื่องแม่ ของแมกซิม กอร์กี้” ในคำนำที่ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เขียนถึงผลงานเล่มนี้ ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หลายเรื่อง อาทิ สภาพบ้านเมือง สังคมการเมือง ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมวรรณกรรมของ

ลาวภายใต้การปกครองระบอบสังคมนิยม และทำให้รู้ประวัติย้อนอดีตใจความของวรรณกรรมลาว

โครงการแปลวรรณกรรมเพื่อนบ้าน ของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ยังมีผลงานที่แปลวรรณกรรมลาวเล่มอื่นอีก ได้แก่ โคลงสุภาษิตโบราณของลาว แปลโดย สันติสุข ไสภณศิริ, นิทานลาวเรื่องนางตันไต่ แปลเรียบเรียงจากสมุดลานโดย กุสุมา รักษมณีและคณะ ในส่วนของ โคลงสุภาษิตโบราณของลาว ละม้ายกับ โคลงโลกนิติ ของไทย ทั้งในแง่ของคำประพันธ์แบบโคลงสี่สุภาพ และมีแหล่งที่มาจากต้นตอบาลี-สันสกฤตแห่งเดียวกัน

นอกจากนี้ ค.ศ. 2017 (พ.ศ. 2560) ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพการมอบรางวัลวรรณกรรมแม่น้ำโขง หรือ แม่น้ำโขงวอร์ด (MERLA-Mekong River Literature Award 2017) รางวัลระดับนานาชาติ สำหรับคนวรรณกรรมในประเทศแถบกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศได้แก่ เวียดนาม กัมพูชา จีน (ยูนนาน) เมียนมา ลาว และไทย

นักเขียนลาวสองคนที่ได้รับรางวัลคือ ดาลีวัน คิตพระไซ และ แก้วบุณฑัน แก้วประคิต ข้อมูลจากเพชบุคคุณกนกวลี พจนปกรณ์ กันไทยราษฎร์ นายกสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย เขียนถึงนักเขียนจากลาวทั้งสองท่านไว้ในโพสต์ข้อความเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2560 ดังนี้

ดาลีวัน คิตพระไซ เป็นนักเขียน มีผลงานเรื่องสั้นเกี่ยวกับผู้หญิง เคยเป็นนักข่าวและบรรณาธิการนิตยสารวรรณศิลป์ เป็นหนึ่งในผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ ดอกเกด เป็นนักธุรกิจด้านส่งออกและอสังหาริมทรัพย์ เรียนจบจากรัสเซียจึงมีงานแปลวรรณกรรมรัสเซียหลายเรื่อง อีกทั้งเขียนงานวิจารณ์วรรณกรรมด้วย บนเวที Merla ดาลีวัน แสดงทัศนคติว่า “ในสังคมปัจจุบัน เราคงเห็นจริยธรรมแห่งมนุษยธรรมอันดีของทุกประเทศที่

การใช้บทกวีและศิลปะจึงเป็นช่องทางหนึ่ง ในการบอกเล่าเรื่องราวเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้คนตระหนักถึง ผลพวงจากการก่อสงคราม และเธอก็เป็นอีกคนหนึ่งในจำนวนเด็กสาวลาวจำนวนมาก ในช่วงเวลาดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม

ได้สร้างและส่งต่อกันมายาวนาน แต่จะเหลือเท่าใด และส่งต่อสืบทอดกันต่อไปเพียงไหนย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างและบทบาทของนักเขียนสำคัญยิ่ง”

แก้วบุญทัน แก้วประกาศิต นักเขียนนามปากกา ข.ทันจะเดิน มีผลงานทั้งเรื่องสั้น บทกวี เพลง พื้นบ้าน ได้รางวัลมาแล้วมากมาย และเคยเป็นครูสอนวรรณกรรมที่มหาวิทยาลัยครูแห่งชาติสุนทรพจน์บนเวที Merla 2017 แก้วบุญทัน เคยถึง “ความฝันคือความดีต่อทุกผู้ทุกนามที่ทำงานเพื่อได้มา งานที่เหน็ดเหนื่อยทนทุกข์จะถูกส่งผ่านไปจากคนงาน เป้าหมายในอนาคตคือเส้นชัยที่จะไปถึง” และเคยอีกว่า “ในอดีตยาวนานกว่า 40 ปี ขณะที่การพัฒนาประเทศลาวเริ่มขึ้น รัฐบาลพรรคการเมืองและผมได้ใช้วรรณกรรมหลายชนิด เช่น นิยาย บทละคร เพลง กวีนิพนธ์ปลุกใจคนรักชาติ รักเกียรติยศ ขยันทำงาน และปฏิเสธทัศนคติที่ผิด”

ข้อมูลข้างต้นคือส่วนหนึ่งของนักเขียนลาวที่เติบโต ทำงานเขียนภายในประเทศของตนเอง ยังมีชาวลาวยีกหลายคนอพยพไปอยู่ต่างประเทศ ต่อมาได้กลายเป็นนักเขียนลาวพลัดถิ่นในสหรัฐอเมริกา และสร้างสรรค์ผลงานเขียนออกมาจากร່องราว ประวัติศาสตร์ในยุคสมัยของพวกเขา

จากประสบการณ์ที่ได้รับรู้หรือสัมผัสมา หลายคนที่เป็นนักเขียนลาวพลัดถิ่นเคยอพยพมาอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยในประเทศไทยแถบลุ่มแม่น้ำโขง ก่อนอพยพไปอยู่ในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ ในช่วงทศวรรษ 1970-1980 ซึ่งมีทั้งชาวลาว จีน เวียดนาม และชาวม้ง

กลุ่มนักเขียนลาวพลัดถิ่นที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนซึ่งต้องนำมาพูดถึงคือในสหรัฐอเมริกา มีการก่อตั้งกลุ่ม นักเขียนลาว- laowriters.org, กลุ่ม Little Laos on the Prairie ชุมชนวรรณกรรม กวี ศิลปะ ภาพยนตร์ ละครเวทีของชาวลาวพลัดถิ่น ที่ทำงานร่วมกับนานาชาติเพื่อร่วมกันเผยแพร่งานด้าน ศิลปวัฒนธรรม อีกกลุ่มคือ Lao American Writers Summit (LAWS) ทั้งสามกลุ่มมีพันธกิจที่คล้ายๆ กัน คือเผยแพร่วรรณกรรม งานศิลปวัฒนธรรม แขนงต่างๆ ของลาว และยังคงแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของนักเขียนลาวพลัดถิ่นที่ไปเติบโตในสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่วนใหญ่เขียนเหล่านี้เกิดในช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นไป

Bryan Thao Worra นักเขียนลาว สัญชาติอเมริกัน ถนัดเขียนบทกวี เรื่องสั้น บทความ มีผลงานตีพิมพ์ออกมา 6 เล่ม ได้รับรางวัลจากเวทีวรรณกรรมมาแล้ว 20 รางวัล ผลงานของเขาปรากฏในประเทศ

อื่นๆ อาทิ ออสเตเรีย แคนาดา อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส สิงคโปร์ จีน เกาหลี ซิดี และ ปากีสถาน เป็นนักเขียน/กวีที่เป็นกำลังหลักอีกคนที่เผยแพร่ผลงานของนักเขียนลาวพลัดถิ่น รวมถึงการเป็นตัวกลางให้เกิดชุมชนวรรณกรรมลาวพลัดถิ่นในสหรัฐอเมริกา

เขาย้ายไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกาหลังจากเกิดได้ไม่กี่เดือนใน ค.ศ. 1973 นักบินชาวอเมริกันรับไปเป็นลูกบุญธรรมและได้กลับมาพบครอบครัวหลังจากอายุเกือบ 30 ปี ชีวิตในวัยศึกษานั้น เขาเริ่มสนใจ สังคมศึกษา วรรณกรรมและตำนานต่างๆ ตั้งแต่เรียนระดับมัธยมศึกษา สนใจการทำกิจกรรมการเมือง สังคม วรรณกรรมเมื่อเข้าสู่ระดับมหาวิทยาลัย เริ่มทำงานเขียนจริงจังในปี 1991 ผลงานเขียนช่วงแรกปรากฏในนิตยสาร/วารสารวรรณกรรมของมหาวิทยาลัย เขาสนใจประเด็นหลากหลาย เช่น อัตลักษณ์ บ้านเกิด ชอบเขียนงานแนวทดลอง สมัยใหม่ และร่วมสมัย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากนวนิยายวิทยาศาสตร์และระทึกขวัญ นักเขียนที่เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานได้แก่ Franz Kafka, Jorge Luis Borges, Samuel Beckett, H.P. Lovecraft, Larry Hama, Yusef Komunyakaa, Heather McHugh, Tadeusz Borowski, Adrienne Su, Leonard Cohen, Tom Waits, Khalil Gibran, Joseph Campbell, Hermann Hesse และ Shuntaro Tanikawa

ระยะหลังบทกวีที่เขียนได้แรงบันดาลใจมาจากการเดินทางไปยังต่างประเทศโดยเฉพาะช่วง ค.ศ. 2002-2003 เขาเดินทางไปทั่วเอเชีย ยุโรป และ อียิปต์ จึงถ่ายทอดบทกวีออกมาและมีให้อ่านแบบออนไลน์ใน e-chapbooks เป็นที่สนใจแก่ชาวลาว และชนเผ่าม้ง เมื่อ ค.ศ. 2003 ผลงานที่พิมพ์ออกมาได้แก่ The Tuk-Tuk Diaries: My Dinner With Clusterbombs เล่มนี้พิมพ์ออกมาจำนวนจำกัด, Touching Detonations เป็นเรื่องราวในลาวหลังจากการได้กลับบ้านเกิดเป็นครั้งแรก รวมบทกวีชิ้นสำคัญคือ On The Other Side of the Eye ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 2007 และยังมีรวมบทกวีเล่มอื่นๆ ได้แก่ Barrow, Winer Ink, Tanon Sai Jai เป็นบทกวีบันทึกการเดินทางของชาวลาวเชื้อสายอเมริกันคนหนึ่ง ซึ่งก็คือเขานั่นเอง และอีกเล่มที่น่าสนใจคือ Demonstra และเขายังมีบทความข่าวในคอลัมน์ต่างๆ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ วารสาร และเว็บไซต์ออนไลน์ต่างๆ

Catzie Vilayphonh นักเขียนลาว-อเมริกันที่เกิดในค่ายผู้อพยพรุ่นที่ 5 (5 Generation) เธอถนัดการอ่านบทกวีสดๆ ประกอบการแสดง ใช้ศิลปะในการอ่านบทกวีที่บางครั้งเกิดขึ้นฉับพลัน และบางครั้งมีการเขียนเตรียมไว้ก่อนอ่านบนเวทีหรือตามงานต่างๆ มีความสามารถในการศิลปะหลายแขนงจนนำมาผสมผสานกันอย่างลงตัว เป็นผู้ก่อตั้งกลุ่ม Yellow Rage และกลุ่ม Laos in the House ซึ่งเผยแพร่เรื่องเล่าให้แก่ชุมชนลาว-อเมริกันด้านศิลปวัฒนธรรม เธอยังเป็นหญิงเอเชียคนแรกที่ได้ออกรายการช่อง HBO Def Poetry Jam

Catzie เล่าถึงชีวิตว่า เกิดในค่ายผู้ลี้ภัยไม่เคยพบพ่อ แม่ พี่น้อง ปู่ย่าตายายที่แท้จริง และไม่เคยได้มาเยือนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง ชีวิตในค่ายที่ South Philly ตำบลเล็กๆ ในฟิลาเดลเฟียสหรัฐอเมริกา เพียบพร้อมไปด้วยอาหารชั้นเลิศ

พร้อมทั้งประสบการณ์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย
ซึ่งไม่เหมือนที่อื่นใดในโลก

รวมบทกวีเล่มแรกของ Catzie สำนักพิมพ์
Sahtu เป็นผู้จัดพิมพ์ซึ่งอยู่ระหว่างการทำงานและ
คาดว่าพิมพ์ออกมาภายใน ค.ศ. 2017 แรบบันดาลใจ
มากจากสงครามในช่วงที่สหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิด
ในลาว และไม่ค่อยมีคนพูดถึงกันว่าเด็ก ๆ หรือ
หลาน ๆ ของคนในตอนนั้นตกกระกำลำบาก และ
ทุกข์ทรมานเพียงใด การใช้บทกวีและศิลปะจึงเป็น
ช่องทางหนึ่งในการบอกเล่าเรื่องราวเหล่านั้นอีกครั้ง
หนึ่งเพื่อให้คนตระหนักถึงผลพวงจากการก่อสงคราม
และเธอก็เป็นอีกคนหนึ่งในงานวรรณคดีลาว
จำนวนมากในช่วงเวลาดังกล่าวที่ได้รับผลกระทบ
จากสงคราม พลัดพรากจากบ้านเกิดเมืองนอน และ
หลายคนเช่นเดียวกับเธอ ไม่ได้พบหน้าพ่อแม่
บ้านแตกสาแหรกขาด

Nor Sanavongsay นักเขียนชาวลาว สัญชาติ
อเมริกันอีกคนหนึ่งที่ได้ทั้งงานเขียนและวาดภาพ
ประกอบหนังสือ เขาเกิดใน ค.ศ. 1975 ครอบครัว
อพยพมาอยู่ที่สหรัฐฯ เมื่อ ค.ศ. 1979 หลังจาก
เหตุการณ์สงครามกลางเมืองในลาว จนมาปักหลัก
กันที่คิงสปอร์ต เทนเนสซี เขาเติบโตมากับการได้ชม
ภาพยนตร์เรื่อง Transformers และภาพยนตร์ต่างๆ
ที่บรูซ ลี เล่น อีกทั้งการ์ตูนอีกหลายเรื่องในทศวรรษ
1980 จึงสนใจหนังสือคอมิคและนิยายภาพหลาย
เรื่อง จนได้เริ่มต้นลงมือวาดภาพตั้งแต่อายุ 6 ขวบ
และมีลูกคอบเป็นพี่เลี้ยงให้ จนเมื่อศึกษาต่อเขาจึง
อาศัยทักษะด้านการวาดภาพที่ชอบเป็นทุนเดิมมา
ต่อยอดเพื่อศึกษาต่อด้านการออกแบบ ต่อมาใน
ค.ศ. 2013 เขากับเพื่อนๆ ได้ร่วมกันก่อตั้งสำนักพิมพ์
Sahtu Press, Inc. ขึ้น ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ที่ไม่
แสวงหาผลกำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวรรณกรรม
ลาวออกสู่สายตาชาวโลก และเขายังทำงานส่วนตัว

ให้กับสำนักพิมพ์ชื่อดังอีกบางแห่ง อาทิ Barnes & Noble, Workday Inc., Encyclopedia Britannica เป็นต้น

เขาเขียนหนังสือเด็กออกมาเมื่อ ค.ศ. 2013 เรื่อง A Sticky Mess ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากนิทานพื้นบ้านของลาว และได้ใช้เวลาในการเขียนนานถึง 14 ปี เขาตั้งใจเอาไว้ว่าจะเขียนเป็นหนังสือชุดออกมาอีกห้าเล่มภายใน 10 ปีนี้ และยังช่วยนักเขียนคนอื่นในการพัฒนาเนื้อหางานเขียนหนังสือสำหรับเด็ก เช่นเรื่อง Kiwi the Green Koala ทำงานร่วมกับ Dr. Poe Phetthongsy และเขาอยู่ระหว่างการทำงานคลาสสิกลาวอีกเล่ม

Saymoukda Duangphouxay Vongsay กวี นักเขียนบทละครเวที นักกิจกรรมชุมชน เธอเกิดในค่ายผู้พลัดถิ่นที่จังหวัดหนองคายใน ค.ศ. 1981 จากนั้นได้มาอยู่ที่สหรัฐฯ เช่นเดียวกับชาวลาวในประเทศอีกหลายคน บทกวีชื่อ When Everything Was Everything และมีผลงานตีพิมพ์ตามนิตยสารต่างๆ การอ่านบทกวีของเธอเป็นทั้งงานศิลปะและยังคว่ำรางวัลจากการอ่านบทกวีตามเวทีต่างๆ ใน

สหรัฐฯ อีกด้วย ประสบการณ์ด้านการเขียน การอ่าน ทำให้ได้รับเชิญไปอ่านบทกวีตามที่ต่างๆ ในสหรัฐฯ และสอนการเขียนทั้งในอเมริกา อิตาลี และญี่ปุ่น การได้ทำงานร่วมกับกวี นักเขียนที่หลากหลาย รวมถึงเพื่อนนักเขียนชาวลาวพลัดถิ่น ช่วยเปิดโลกทัศน์ และทำให้ชุมชนวรรณกรรม ศิลปวัฒนธรรมชาวลาอในอเมริกา มีความเข้มแข็ง เธอและเพื่อนๆ ยังเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดกลุ่ม Lao American Writers Summit ในมินเนสโซตา เมื่อ ค.ศ. 2010 เพื่อช่วยส่งเสริม ให้การสนับสนุนนักเขียนหญิงลาว และศิลปิน เพื่อสร้างและพัฒนาความหลากหลายให้กับชุมชน

กวีอีกคนที่ต้องนำมากล่าวถึงคือ Krysada Panusith Phounsiri เกิดเมื่อ ค.ศ. 1988 อพยพจากลาวมาอยู่ที่สหรัฐฯ ใน ค.ศ. 1989 ปัจจุบันเป็นศิลปินและวิศวกร มีผลงานการเขียนบทกวี และรวมเล่มออกมาในชื่อ Dance Among Elephants จัดพิมพ์โดย Sahtu Press เมื่อ ค.ศ. 2015 รวมบทกวีชุดนี้มีเรื่องราวด้วยอัตลักษณ์ การเมือง คติชนวิทยา ดนตรี และความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และการตั้งหลักปักฐานชีวิตในที่แห่งใหม่ Dance Among Elephants ตีพิมพ์ออกมาในวาระครบรอบ 40 ปี สงครามลับในลาว หรือ สงครามกลางเมือง เมื่อ ค.ศ. 1975

เขาเป็นเด็กหนุ่มที่มีความสนใจหลากหลายทั้ง ศิลปะ การถ่ายภาพ การเต้นที่เป็น Street Dance และแน่อนอน เป็นนักเขียนลาว-อเมริกัน อีกคนที่พัฒนาการเขียนผ่านการเข้ากลุ่มกับชุมชนวรรณกรรมลาวในอเมริกานั้นเอง

จะเห็นว่าสายธารวรรณกรรมลาวทั้งภายในประเทศและที่กำลังเบ่งบานอยู่ในสหรัฐอเมริกา ต่างมีเส้นทางของตนเอง มีจุดเปลี่ยนด้านสังคมการเมือง ทำให้พวกเขาได้สร้างสรรค์ผลงานออกมา

ทั้งในรูปแบบร้อยแก้ว ร้อยกรอง ศิลปะแขนงต่างๆ

ประเทศไทยได้รับรู้วรรณกรรมจากบ้านใกล้เรือนเคียงผ่านการแปลงานของนักแปลหลายท่าน ดังที่ได้เอ่ยนามไว้ข้างต้น ในส่วนของนักเขียนลาวพลัดถิ่นในต่างประเทศนั้น ให้วรรณกรรมต่างออกไปจากนักเขียนลาวในประเทศลาว

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะเป็นักเขียนลาวในประเทศ นักเขียนลาวพลัดถิ่น และงานวรรณกรรมลาวที่ชาวไทยได้อ่าน ต่างมีส่วนที่เชื่อมร้อยและทำให้เห็นภาพต่อของประเทศเพื่อนบ้านที่หลากหลายมิติ นักเขียนพลัดถิ่นย่อมนำเสนอภาพความพลัดพราก สูญเสีย ขณะเดียวกันไม่ได้ทิ้งการศึกษาวรรณกรรมดั้งเดิมของพื้นถิ่นบ้านเกิด วรรณกรรมลาวจากบ้านเกิดเมืองนอนยังเป็นความท้าทายหนึ่งที่ทำให้พวกเขาต้องหวนกลับมาศึกษารากเหง้าทางความคิด มิติต่างๆ ของมาตุภูมิ แม้บางคนจะพลัดพรากไปนานแสนนานด้วยภัยสงครามภายในก็ตาม แต่วรรณกรรมท้องถิ่นของบ้านเกิดหรือวรรณกรรมอื่นๆ ในประเทศแม่ ยังเป็นเสน่ห์ให้พวกเขาหวนกลับมาศึกษารากที่หยั่งลึกอยู่ในใจ

นักเขียนลาว นักเขียนลาวพลัดถิ่น นักแปลวรรณกรรมลาว ต่างมีส่วนสำคัญในการเป็นผู้เล่าเรื่องอันหลากหลายมิติของลาว ให้ผู้อ่านได้อ่านความเป็นลาวในหลายแง่มุมผ่านงานเขียนและงานวรรณกรรม ■

